

A MŰSZAKI KÖNYVKIADÓ ÖTÉVES TERVE

Milyen mértékű és ütemű lesz a magyar ipar fejlődése, milyen eltolódások várhatók belső arányaiban, milyen témájú műszaki könyveket igényel az ipari fejlődés, hogyan kell a könyvek megjelenésének időpontját összehangolni az ipari fejlődés ütemével, hogyan alakul az iparágakban foglalkoztatottak létszáma, hogyan alakul az olvasók vásárlóképessége, milyen az iparágak könyvellátottsága, végül, de nem utolsósorban milyen anyagi "termelési" feltételei vannak a könyvkiadás fejlesztésének: ime néhány azok közül a problémák közül, amelyeket a Műszaki Könyvkiadó öt éves távlati tervének összeállításakor számításba kellett venni. Az egész tervezési munkára döntő befolyással voltak a párt és kormány nagyfontosságú művelődéspolitikai célkitűzései, mint amilyenek például az általános technikai műveltség növelése, a munkások szakismereteinek bővítése, továbbá a műszaki tudományok legkorszerűbb eredményeinek elterjesztése és a nemzetközi tudományos együttműködés és ismeretcsere fejlesztése. Ezeket a célkitűzéseket az MSZMP művelődéspolitikai irányelvei fogalmazták meg, és a párt VII. kongresszusának referátumai és hozzászólásai sok tekintetben konkretizálták.

Ünnepeinkben is jelentős tény, hogy elkészült az első öt éves terv a Műszaki Könyvkiadó történetében. Évekig tartott, amíg a műszaki könyvkiadás teljesen kilábolt az ellenforradalom okozta súlyos nehézségekből. 1956 után a műszaki könyvkiadás mennyiségileg erősen visszaesett az előző évekhez képest, és éppen azokban az években /1957, 1958/, amikor a műszaki irodalom iránti érdeklődés jelentősen megnövekedett, - nem volt elég műszaki könyv az üzletekben, 1959-ben azonban sikerült ismét alaposan megnövelni a Műszaki Könyvkiadó által kiadott művek számát, 1960-ban pedig további emelkedés várható. E két évben már igen sok kiemelkedő értékű műszaki könyv jelent, illetőleg jelenik meg. Napvilágot látott a Bányászati Kézikönyv 2. kötet, a Vegyészek Zsebkönyvének és a Műanyag zsebkönyvnek korszerűsített 2. kiadása, olyan nagy értékes műszaki monográfiák,

mint Erney: "Fogaskerek mérése és gyártásellenőrzése" vagy Hirsch: "Csővezetékek erőművekben és ipartelepeken"; Vámos-Kerényi: "Kromatográfia"; Chestnut-Mayer: "Szervomechanizmusok és szabályozórendszerek tervezése", valamint Pál Imre egészen újszerű térleltatós ábrázoló mértanja, amelynek már készül orosz, angol és németnyelvű fordítása. 1959-ben és 1960-ban a nagysikert aratott Ipari Szakkönyvtárnak 22 kötete jelent, illetőleg jelenik meg.

A fejlődés mennyiségileg és tematikailag is jelentős. A második ötéves terv időszakában azonban /1961-1965/ a hazai ipar és tevékenység hozzá az egész magyar társadalmi kulturális élet olyan fejlődést fog elérni, amelyet a műszaki könyvkiadásnak a kiadványok további mennyiségi növelésével és a téma-választással is feltétlenül kísérnie kell. A második ötéves terv időszakában számos új technológiai eljárás kerül nálunk bevezetésre, és sok új gyártmánnyal bővül a termelés skálája. A gépiparban például növekszik a bonyolultabb speciális szer-számgépek és olyan berendezések előállítás, amelyek lehetővé teszik az univerzális gépek alkalmazását a félautomatikus vagy automatikus gyártásciklusban. Fejleszteni fogjuk a nagy-termelékenységű korszerű mechanikus és hidraulikus sajtók, pneumatikus ellenűtő kalapácsok, finomkovácsoló gépek, műanyagmegmunkáló gépek gyártását. Óriási feladatok várnak a mű-szeriparra /a nukleáris műszerek, a komplex automatizáláshoz szükséges ellenőrző és automatizáló műszerek stb. gyártásának fokozása/ és közismerten a vegyiparra! De nagy mértékben nö-vekszik a szakmunkások és a műszaki értelmiségiek száma és minden bizonnyal általánosságban az emberek művelődési vágya, önmaguk iránti igényessége.

A műszaki könyvkiadásnak sajátos kétoldalu feladatot kell megoldania. A feladat egyik lényeges oldala abban áll, hogy az ipari fejlődést, az új technika bevezetését és elter-jedését, a termelés korszerűsítését és racionalizálását kell szolgálnia, másik oldala viszont az, hogy a könyvre éhes em-bert, a könyvesboltban, a könyvtárban jelentkező olvasót lás-sa el könyvvel, hogy az olvasó személyes igényeit elégítse ki. A műszaki könyvkiadásnak az olvasó közvetítésével kell a termelést segítenie; a könyv gondolatanyagának először az ol-vasó fejében kell megörögződnie és újabb gondolatokat kiválta-nia ahhoz, hogy a műszaki irodalom megtermékenyítő hatása az iparban, a termelésben érvényesüljön.

A sokféle tényezőt, feltételt és követelményt számítás-ba véve öt év alatt kb. 70-80 %-kal fog emelkedni a műszaki könyvek száma, illetőleg ivterjedelme. Az átlagosnál erőtel-jesebben fejlődik a gépipari, műszeripari, villamosipari /ezen belül a híradástechnikai/, vegyipari és építőipari könyvkiadás. Több könyvet kapnak az eddignél az olyan ipar-ágak szakemberei, amelyeknek könyvellátása az elmúlt években kissé elmaradt: ilyen a textilipar, az élelmiszeripar, a pa-

piripar és a nyomdaipar. Az atomtechnika tárgyköréből annyi könyv jelenik majd meg, hogy önálló kiadási ágazattá válik. Nem mintha arra kellene számítani, hogy a következő öt éves népgazdasági tervben az atomenergia nagymérvű ipari alkalmazása következnek be, de a műszaki értelmiségben idejekorán ki kell fejleszteni, és el kell mélyíteni az atomtechnikai műveltséget. Ez egyik előfeltétele a későbbi ilyen természetű ipari feladatok megoldásának.

Az 1960-as évtől kezdődőleg az öt éves terv időszakában megjelennek a Pattantyus "Gépészeti kézikönyv" kötetei. Ez az ötkötetes munka, amelynek fővonalait a hazai gépészmérnöki tudományok néhai nesztora, a nemrég elhunyt Pattantyus professzor határozta meg, sok tekintetben páratlan könyvkiadói vállalkozás egész Közép-Európában. A gépészkonstruktőr és technológus nélkülözhetetlen ismereteit tartalmazza enciklopédikus teljességgel, teljes mértékben gyakorlati igényrel. A hatalmas munka egy egész gépészmérnök-nemzedék tudásának elmélyítését, felfrissítését, rendszerezését, továbbfejlesztését fogja szolgálni.

A "Gépészeti kézikönyv"-ön kívül a már ismert kézikönyvsorozatok befejező kötetei is megjelennek. Így még az öt éves terv elején napvilágot lát a Boldizsár: "Bányászati kézikönyv" 3. kötete, a Palotás: "Mérnöki kézikönyv" 4. és 5. kötete. Ugyancsak az öt éves terv első éveiben fog már a szakemberek rendelkezésére állni az első összefoglaló magyar nyelvű "Vegyészeti lexikon", amely több mint tizenötezer címszóban ad közérthető ismertetést a szervetlen, a szerves, a fizikai és a biokémia, valamint gyógyszerkémia, kémiai technológia, kolloidika stb. területéről. Kiadásra kerül az első összefoglaló kémiai technológiai kézikönyv is. Folytatódik a "Gépipari Zsebkönyvek" sorozata, a "Kohászati Zsebkönyvek" sorozata, megindul a "Vegyészeti analitikai sorozat" és mások.

A terv összeállításakor különös figyelemmel kellett lenni arra, hogy a korszerű technika fontos kérdéseiről megfelelő mennyiségben és változatossággal könyvek jelenjenek meg az elkövetkező években. Ezért könyvek kerülnek kiadásra a bányászat területén a hidraulikus jövesztésről, a kohászat területén a temperöntésről, a vákuumos eljárásról; a gépiparban a műszaki rezgésstanról, a szikraforgácsolásról, műanyagszerszámok tervezéséről, hegesztett szerkezetekről, a szerszámgépek programvezérléséről; a műszeriparban az elektronikus mérőműszerekről, ultrahangos mérőműszerekről; a villamosiparban trópusi kivitelű villamos berendezésekről, elektroakusztikáról, nyomtatott áramkörökről; a vegyiparban petrokémiáról, a vegyipari elektronikáról, polietiléngyártásról, rétegelt műanyagokról; az építészetben a könnyűbetonról, az alumínium épületszerkezetekről és héjszerkezetekről.

Meggyorsul az Ipari Szakkönyvtár köteteinek megjelenése, így az öt éves terv végére kb. 100 kötet fog e könyvekből a nagyszámu, művelődésre, önképzésre vágyó szakmunkás rendelkezésére állani.

A Kiadó fontos feladata, hogy a külföldön megjelent, műszaki tudományos szempontból különleges értékű könyveket a hazai olvasóközönség számára magyar nyelven hozzáférhetővé tegye. Ezért vette tervbe többek között Dolgov szovjet professor "Katalizis a szerveskémiában", az angol Mursky:

"Hengerelt acélok hibái", a szovjet Bulgakov: "Az önműködő vezérlések elektronikus berendezései", a német Nuber: "Tűzelő-szerkezetek és jó kazánberendezések hőtechnikai számításai", az amerikai Bode: "Hálózatelmélet", a román Solacolu: "A technikai szilikátok fizikai kémiája", a német Joedicke: "A nyugati modern építőművészet" c. könyvének lefordítását.

E néhány adalék is igazolja, hogy az 1961-65 közötti öt év - a népgazdaság nagyarányu fejlődésével párhuzamosan - a műszaki könyvkiadás további fellendülésének is időszaka lesz.

Fischer Herbert

X' - x - x

Fischer, H.: Der Fünfjahrplan des Ungarischen Technischen Verlages.

Die Ausgabe der technisch-wissenschaftlichen Literatur wurde wegen den Folgen der Gegenrevolution schwer behindert, und es dauerte eine geraume Zeit bis der neue Fünfjahrplan ausgearbeitet werden konnte. Technische Bücher sollen einerseits die Erhöhung der Industrieproduktion und die Einführung der neuen Technik fördern, andererseits den persönlichen Ansprüchen der Leser dienen. Innerhalb von fünf Jahren wird die Zahl und der Umfang der erscheinenden technischen Bücher um 70-80% erhöht, u.z. werden vor allem Bücher auf dem Gebiete des Maschinenbaus, der Messtechnik und der Elektrotechnik /die Fernmelde-technik mitinbegriffen/, weiters der chemischen Industrie und des Bauwesens erscheinen. Ein neuer Verlag für die Verlegung atomtechnischer Literatur wird auch ins Leben gerufen. Gleichzeitig wird die fortgesetzte Ausgabe der weiteren Bände, resp. Reihen der bereits früher erschienen Handbücher und Standardwerke gesichert. In der Reihe "Betriebsfachbibliothek" - für die weitere Selbstbildung der Facharbeiter - werden ungefähr 100 Bände erscheinen. Weiters wird geplant eine Reihe wertvoller ausländischer Werke in ungarischer Übersetzung erscheinen zu lassen.